

„5 минути с Петър Увалиев“

Известният емигрант-енциклопедист Петър Увалиев е българският глас в Лондон, който изпраща своите думи към България по вятъра. „Българското не ми е занаят“, казва той, „то ми е инат“. В съзнанието на много от нас българоманът Увалиев остава завинаги с паметните си петминутки, написани на брилянтен български език. Близо 50 години всяка седмица Петър Увалиев чете в ефир свои беседи на културни теми като нещатен сътрудник на българската секция на радио Би Би Си Лондон.

Таня Петрова, Огнян Ковачев и Соня Рув- Увалиева

На 5 август 2015 г. в рамките на шестата Алея на книгата в Арт салона на Радио Варна се състоя световната премиера на книгата „5 минути с Петър Увалиев“ на издателство „Агата – А“. Книгата бе представена от Таня Петрова – директор на издателството и от редактора на изданието и автор на предговора доц. д-р Огнян Ковачев. Скъп гост на събитието, посветено на 100-годишнината от рождението на един от влиятелните български емигранти интелектуалци през втората половина на ХХ век, беше проф. Соня Рув-Увалиева, която беше дошла от Лондон специално за премиерата.

Заглавието на книгата „5 минути с Петър Увалиев“ е като названието на рубриката, която Петър Увалиев води в българската секция на Радио Би Би Си. Двухтомникът включва радиобеседи, писани и четени в периода 1988–1998 г., включително прочутите „5-минутки“.

Таня Петрова, директор на издателството „Агата – А“, говори за мястото на Петър Увалиев сред кръга български интелектуалци-емигранти, които съставят колорита на българската интелектуална мисъл през втората

половина на 20-ти век. Сред тях са Цветан Тодоров, Юлия Кръстева, Дора Валие – сестрата на Петър Увалиев и самият Пиер Рув. За Петър Увалиев е характерна огромната любов към българския език и към България, а неговите петминутки са един разрез на нашия обществен живот и на събитията, подчерта Таня

Петрова. „България ме боли“, казва неслучайно големият родолюбец. Редакторът на книгата доц. Огнян Ковачев обясни, че по класифицирането на архивите на Петър Увалиев са работили различни хора и че той е изучавал ръкописите в периода, в който е преподавател по български език и литература в Юнивърсити колидж в Лондон (2009 до 2013 г.). Тогава се запознава със съпругата на Увалиев г-жа Соня Рув, която му показва архива на мъжа си. Според Ковачев беседите и есетата, включени в „5 минути с Петър Увалиев“ са нещо като лична хроника, пропити са с подчертано личен тон, докато по-ранните беседи, които са писани от 1953 до 1986 г. и ще излязат в книга с работно заглавие „Думи по вятъра“, са по-дискретни. Заглавието на 5-минутките са от една дума – прилагателно или неологизъм. Увалиев е майстор на езиковите провокации. Брилянтният български език е неговата стихия. Той използва

Петър Увалиев с Ванеса Редгрейв

стари и незаслужено позабравени вече думи. Често преработва радиобеседите, а по време на четенето им има възможност да импровизира с микрофон в ръка. Някои от тях нямат заглавие и дата. Писал е на 3 пишещи машини, които са имали изхвърлените от българския език знаци. Така отстоява необходимостта от тези букви в езика ни. Според Ковачев може да се каже, че формата на беседите с тона и гледната точка, която отстояват, са предшественици на съвременния блог.

Проф. Соня Рув-Увалиева разказа, че след смъртта на мъжа си е намерила много дневници, писма, оригинали на беседите. Първо с архива се е занимавала Мария Георгиева, добра приятелка на Петър Увалиев, която го подрежда в папки. После проф. Боян Пенков класифицира архива, но „най-важното лице е д-р Огнян Ковачев, който докато беше преподавател в Лондонския университет по български език и литература, идваше всяка седмица в Челси и систематизираше и квалифицираше архива, а след това със съпругата си Христина Ковачева приготвиха за печат книгата с беседите“, сподели проф. Соня Рув-Увалиева.

„Черно-бели следи от един многоцветен живот“

Пътуващата изложба, посветена на 100-годишнината от рождението на Петър Увалиев, е съставена от неговия приятел Иво Хаджимишев. Тя включва 35 фотоса и текстове на два езика към тях, които разкриват интересни факти от живота и дейността на прочутия български дипломат, журналист, изкуствовед, филмов и театрален продуцент, университетски професор. Изложбата е гостувала в Софийския университет, в Българския културен институт в Лондон, в Бургас, Албена и Добрич. Във Варна бе експонирана в Арт салона на Радио Варна. Фотографиите са подредени хронологично. На една от снимките можем да видим едногодишния Петър. Голяма част от фотосите са свързани с работата на Увалиев в киното. Той работи от 1953 до 1966 г. в британската филмова индустрия и участва в създаването на редица филми като продуцент,

сценарист, режисьор. Виждаме го зад камерата с неизбежната цигара в ръка, в компанията на Микеланджело Антониони, Ванеса Редгрейв, Жералдин Чаплин. Една от най-известните снимки на Увалиев е направена след като става почетен

доктор на Софийския университет. Тя е дело на Иво Хаджимишев. Паметна е снимката със сестра му Дара Валие от 1996 г., която е и последната им обща снимка.

Мария Захариева

Петър Увалиев

Петър Увалиев

е роден на 12.01.1915 г. (нов стил). Завършва италианското училище „А. Манцони“ в София през 1928 г., Пловдивския френски лицей „Св. Августин“ през 1932 г. и право и държавни науки в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1936 г. Той е сред първите сътрудници на Радио София, публикува отзиви и статии в периодичния печат, редактор е в сп. „Златорогъ“, поставя пиеси в столични театри. През 1942 г. е назначен като трети секретар в българското посолство в Рим, а през 1947 г. – втори секретар в българската легация в Лондон. През 1948 г. е повишен и изпратен в посолството ни в Прага като първи секретар, но остава да живее и работи в Лондон и е обявен за невъзвращенец. През 1949 г. започва седмични предавания за българската секция на Би Би Си. Увалиев е един от най-влиятелните български емигранти интелектуалци от втората половина на 20 век. Работи като режисьор на театрални постановки, като продуцент, сценарист или режисьор на филми, между които е „Фотоувеличение“ на М. Антониони, завоювал „Златна палма“ в Кан през 1967 г. Увалиев публикува за литература, кино и живопис в Англия, Италия и Франция, пише монографията „Търнър: структурен разрез“, преподава в университети в Англия, САЩ, Мексико, превежда на четири езика, чете беседи по радио Би Би Си, с които изгражда духовни мостове към България. На 20 май 1992 г. получава титлата Почетен доктор на СУ „Св. Климент Охридски“, през 1994 г. – орден „Мадарски конник“, удостоен е със „Златно перо“ от Съюза на българските журналисти. С указ на президента на Република България от 22 юни 1994 г. му е възстановено българското гражданство. Умира на 18 декември 1998 г. в Лондон.